

REKOMMENDATION OM MINSKAD AVRINNING AV NITRATER SOM HÄRRÖR FRÅN LAGRING OCH ANVÄNDNING AV STALLGÖDSEL

1. Rätt tid för gödsling

Gödsel sprids inte på frusen eller snötäckt mark. Gödslingen bör företas under växtperioden, i första hand på våren före luckringen.

På våren kan gödselspridningen, om den inte innebär risk för att vattnen förorenas, inledas när snön har smultit, åkerytan har torkat och smältvattnet har runnit av, även om jorden på större djup fortfarande är tjälfrusen.

Gödselspridning på hösten bör undvikas om det inte är frågan om att anlägga höstsäd eller ängsväxtlighet. På torvmark bör höstspridning av gödsel helst med det snaraste frångås, eftersom näringsavrinningen då är särskilt stor.

Efter gödselspridningen luckras åkern upp så fort som möjligt, inom ungefär fyra timmar efter att gödseln har spritts ut, detta för att minska ammoniakavdunstning och luktolägenheter. För flytgödsel och urin rekommenderas placeringsgödsling. Det är särskilt rekommendabelt att under växtperioden sprida flytgödsel och urin genom placering och som ytgödsling (helst med slangspidare) på t.ex. brodd och ängar.

Om man ändå måste sprida gödsel på hösten på något annat än på ängar eller höstsäd som skall anläggas, används gödselmängder som är mindre än vid vårgödslingen. Det kväve som sprids med gödseln på hösten beaktas vid nästa vårgödsling.

På en trädesåker sprids gödsel först omedelbart före växtsådd eller ängsanläggning efter trädesperioden. På åkern anläggs kvävebindade växtlighet under samma vegetationsperiod. För att ammoniakavdunstningen skall minska bör gödseln spridas vid sval och lugn väderlek.

Då tidpunkt väljs för spridningen finns det också anledning att ta hänsyn till den olägenhet som spridningen vållar grannarna.

2. Plats för gödselspridning

Stallgödsel sprids så att gödsel eller ämnen som den innehåller inte tillåts rinna av i ett vattendrag eller ett dike. Det får inte heller uppstå risk för att grundvattnet förorenas. Gödselspridningen begränsas på områden där det är möjligt att gödselvatten sugas upp i grundvattenförekomster.

Näringsutsläpp i vattnen kan minskas genom att man vid stränderna till vattendrag och vid utfallsdiken lämnar skyddszoner som ingen stallgödsel sprids ut på. Bredden på skyddszonen övervägs från fall till fall. Rekommenderad bredd är minst 10 meter. Hur bred skyddszonen skall vara beror bl.a. på gödselns art, spridnings- och nedmyllningsmetoden och sektorns egenskaper, såsom markens lutning och vegetationstäcket på en mångårig zon.

Kring brunnar och källor från vilka det tas hushållsvatten lämnas - beroende på höjdförhållandena i terrängen, brunnens konstruktion och jordarten - en skyddszon på 30 - 100 meter, som inte tillförs stallgödsel.

3. Lagring av gödsel

En gödselstad skall åtminstone rymma stallgödsel som har ansamlats i 12 månader fränsett spillning som under samma betessäsong blir kvar på betesmarken.

Bottenkonstruktionerna i ett husdjursstall hindrar gödsel, urin eller avrinningsvatten från att nå yt- eller grundvattnet.

Byggnadstekniska anvisningar för gödselstäder och rännor ges i jord- och skogsbruksministeriets byggnadsdirektiv JDB C 4 (RT MTH-20920).

Gödselstäder och rännor skall vara täta så att det inte uppstår läckage under lagringen. Konstruktionerna och anordningarna skall dessutom förhindra läckage vid tömning, flyttning och transport.

Av arbetstekniska och hygieniska skäl kan stallgödsel lagras också annanstans än i en gödselstad i samband med husdjursstallen. Sådan s.k. fjärrlagring av gödsel skall ske i en vederbörlig gödselstad eller i undantagsfall i täckta gödselstackar. Lastning av gödsel på ett fordon för transport från husdjursstallet skall äga rum på ett underlag med tät botten. Lastningsstället bör övertäckas då det handlar om kontinuerlig lastning. Som skydd lämpar sig också en lättpresenning.

Gödsel som har behandlats i ett komposteringsverk och har en torrämneshalt på minst 30 % kan efter lagring i en gödselstad i 3 månader flyttas till en gödselstack.

Gödselstacken placeras mitt på ett jämnt åkeravsnitt eller på en långsamt sluttande-täckdikad åker nära åkerns övre ren. Gödselstackar placeras inte i ett grundvattensområde eller på ett ställe med översväm-

ningsrisk och inte heller vid ett vattendrag eller ett utfallsdike på kortare håll än 25 meter eller på mindre än 100 meters avstånd till en brunn för hushållsvatten.

När en gödselstack anläggs sprids ett gyttje- eller torvskikt på minst 15 cm på botten så att avrinnande näring fångas upp. På vintern avlägsnas snön från det ställe där gödselstacken anläggs. Gödseln lagras i en eller flera större gödselstackar. Lagring i separata högar längs åkern är gödselspridning. I en gödselstack anbringas åtminstone den gödselmängd som behövs för en åkerhektar. Man undviker att varje år anlägga en gödselstack på samma ställe.

Gödselstacken täcks alltid med ett överdrag eller ett torv- eller halmskikt på minst 10 cm för att alltför stor avrinning och avdunstning skall kunna förhindras. En gödselstack som har anlagts på hösten sprids nästa vår på ofrusen mark.